

HƯỚNG DẪN PHỤ HUYNH ĐỌC SÁCH TƯƠNG TÁC NHẪM PHÁT TRIỂN NGÔN NGỮ CHO TRẺ 24-36 THÁNG

HỨA THỊ LAN ANH

Trường Cao đẳng Sư phạm Trung ương TP. Hồ Chí Minh

Nhận bài ngày 12/11/2025. Sửa chữa xong 30/12/2025. Duyệt đăng 07/01/2026.

Abstract

This paper presents the findings of a survey involving 76 parents of children aged 24–36 months in Ho Chi Minh City, examining their awareness of interactive book reading, perceptions of its role, frequency and practices of reading with their children, and difficulties encountered during implementation. Based on the identified realities, the study proposes five measures to guide parents in conducting interactive book reading to foster language development in children aged 24–36 months: (1) guiding parents to self-assess their child’s language abilities using a rating-scale checklist; (2) designing informational leaflets on interactive book reading; (3) organizing a training event entitled “Interactive Book Reading Day with Your Child”; (4) developing instructional and demonstrative videos illustrating effective reading techniques; and (5) encouraging parents to share their experiences and outcomes in implementing interactive book reading. These measures aim to enhance parental engagement and contribute to early language development in young children.

Keywords: Children aged 24–36 months, interactive book reading, interaction, language development, parental guidance, reading.

1. Đặt vấn đề

Đọc sách tương tác (ĐSTT) rất khác so với đọc sách một mạch không ngừng nghỉ (cách mà phần lớn chúng ta đã nghe và hay làm). ĐSTT cho trẻ mầm non không phải là hoạt động của người lớn là đọc cho trẻ nghe mà là sự tác động trao đổi qua lại giữa người lớn và trẻ, cho trẻ tham gia tích cực vào câu chuyện, vào nội dung quyển sách. Người lớn và trẻ xem sách, cùng trò chuyện, trao đổi, cùng thực hiện các hành động, trò chơi theo nội dung quyển sách. Đôi lúc, trẻ sẽ giữ vai trò chủ động trong việc nói cho người lớn về nội dung quyển sách. Thông qua việc gợi mở, khuyến khích trẻ phản hồi, đặt câu hỏi, dự đoán tình huống và mở rộng phát triển ngôn ngữ của trẻ, việc đọc sách trở thành một quá trình tương tác hai chiều, giúp trẻ tham gia tích cực và học ngôn ngữ ngay trong ngữ cảnh. Nhiều nghiên cứu đã chỉ ra rằng khi được thực hiện thường xuyên, nhất quán và bắt đầu từ sớm, cách đọc này có thể cải thiện rõ rệt ngôn ngữ nói, vốn từ, khả năng diễn đạt cũng như hiểu biết về chữ in ở trẻ nhỏ [3, tr. 405], [4, tr. 980]. Ngoài ra, ĐSTT còn tăng cường tương tác tích cực giữa người lớn và trẻ, tạo cơ hội rèn quy tắc giao tiếp, luân phiên lượt nói và góp phần điều chỉnh hành vi trong bối cảnh gia đình và nhà trường [5, tr. 11]. Đối với nhóm tuổi 24-36 tháng, trẻ có nhu cầu khám phá thế giới xung quanh, thích quan sát và bắt chước nhưng khả năng tập trung của trẻ chưa cao và trẻ còn hạn chế về ngôn ngữ như: vốn từ ít, phát âm chưa chính xác, nói câu thiếu thành phần. Vì vậy, hướng dẫn phụ huynh áp dụng ĐSTT đúng cách là giải pháp phù hợp để vừa nuôi dưỡng hứng thú đọc, vừa tạo cơ hội để phát triển các kĩ năng ngôn ngữ cho trẻ. Bài viết đề cập đến một số biện pháp hướng dẫn phụ huynh ĐSTT nhằm phát triển ngôn ngữ cho trẻ 24-36 tháng.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Cơ sở lý luận về đọc sách tương tác nhằm phát triển ngôn ngữ ở trẻ mầm non

Đọc sách tương tác là cách đọc sách giống như cuộc trò chuyện giữa trẻ và người lớn nhằm giúp trẻ tìm hiểu nội dung quyển sách, trẻ giao tiếp với người lớn khi đọc. Người lớn sử dụng câu hỏi, các hành

Email: anhhuathilan@ncehcm.edu.vn

động, trò chơi, câu đố, bài hát... để trẻ tham gia tích cực vào nội dung quyển sách. Người lớn chuyển vai trò từ “người đọc” sang “người gợi mở”, tạo nhiều cơ hội để trẻ tìm hiểu nội dung và sử dụng ngôn ngữ trong quá trình đọc sách. Ở bài viết này, tác giả sử dụng cách ĐSTT của Joseph Sparling với 3 bước: See - Show - Say (Nhìn - Chỉ vào/Hành động - Nói) [7] như sau:

+ *Bước 1 - Nhìn (See)*: Phụ huynh cho trẻ nhìn vào nơi mình chỉ, trẻ gọi tên những hình ảnh trẻ thấy hoặc trẻ chỉ ở trên quyển sách, cho trẻ quan sát trang bìa và các phần khác của quyển sách, trẻ nhìn và chỉ vào những điều thú vị trong sách mà trẻ thấy, phụ huynh hướng trẻ chỉ vào và gọi tên những hình ảnh trẻ chưa thấy.

+ *Bước 2 - Thể hiện (Show)*: Phụ huynh cho trẻ chỉ vào những hình ảnh và các phần trong sách (trang bìa) hoặc trẻ chỉ vào những điều trẻ thích thú. Sau đó, trẻ có thể sử dụng cử chỉ, hành động, nét mặt thể hiện về những nội dung trong sách hoặc bắt chước các hình ảnh, những hành động, biểu cảm trẻ thấy trong sách. Có thể tạo tình huống và khuyến khích trẻ thực hiện bằng các hành động diễn tả lại những gì trẻ thấy và nghe, chẳng hạn bắt chước tiếng kêu con vật, xe, tiếng động; bắt chước dáng đi, hành động của các sự vật, thể hiện nét mặt theo tâm trạng của nhân vật... Phụ huynh quan sát mắt, tay và hành động của trẻ. Nếu trẻ chưa làm được phụ huynh thực hiện cho trẻ bắt chước và khuyến khích trẻ làm theo. Phụ huynh chú ý đến biểu cảm và giọng điệu của mình khi thực hiện để tạo sự thu hút, sự vui vẻ và hấp dẫn với trẻ. Phụ huynh cho trẻ tự mở những trang sách tiếp theo.

+ *Bước 3 - Nói (Say)*: Phụ huynh cho trẻ gọi tên các hình ảnh có trong sách, nói các từ chỉ hành động, đặc điểm của các sự vật. Trẻ có thể nói bất kì điều gì trẻ thấy trong sách bằng từ, cụm từ, câu. Phụ huynh có thể động viên và tạo cơ hội để trẻ đặt câu hỏi với mình. Phụ huynh đặt câu hỏi cho trẻ về các hình ảnh và nội dung sách để trẻ trả lời. Nếu trẻ nói chưa được thì phụ huynh nói từ mẫu, câu mẫu cho trẻ nghe và yêu cầu trẻ nói lại. Nếu trẻ nói được từ hoặc cụm từ thì phụ huynh mở rộng lời nói của trẻ thành câu, mở rộng thêm các thành phần khác trong câu cho trẻ. Nếu trẻ chưa nói được câu thì phụ huynh nói từ hoặc cụm từ rồi để trẻ nói tiếp câu còn thiếu, chú ý nhắc lại lời nói để trẻ nhớ và nói lại.

Bằng chứng nghiên cứu tổng quan cho thấy ĐSTT trong việc phát triển ngôn ngữ nói cho trẻ, đặc biệt khi hoạt động đọc có cấu trúc câu hỏi, khuyến khích trẻ gọi tên, mô tả và liên hệ kinh nghiệm cá nhân [4, tr. 980]. Điều này phù hợp với đặc trưng phát triển của trẻ 24-36 tháng - giai đoạn phát triển vốn từ và bắt đầu sử dụng cụm từ/câu ngắn khi trẻ cần môi trường giao tiếp giàu tương tác, lặp lại và có hỗ trợ để cải thiện phát âm, vốn từ và cấu trúc câu [2], [5, tr. 12].

Về định hướng giáo dục, quan điểm “lấy trẻ làm trung tâm” nhấn mạnh tổ chức hoạt động dựa trên nhu cầu, hứng thú và mức phát triển của từng trẻ, trong đó phát triển ngôn ngữ được xem là lĩnh vực then chốt gắn với giao tiếp, nhận thức, cảm xúc và việc sẵn sàng đi học cho trẻ [1]. Do đó, hướng dẫn phụ huynh ĐSTT cần vừa bảo đảm tính cá thể hóa (phù hợp năng lực ngôn ngữ hiện tại), vừa hướng dẫn cách thực hiện và minh họa cụ thể để phụ huynh dễ áp dụng tại nhà, đồng thời có thể phối hợp với cơ sở giáo dục mầm non trong các hoạt động truyền thông và hỗ trợ phụ huynh [8].

2.2. Kết quả khảo sát thực trạng phụ huynh đọc sách tương tác nhằm phát triển ngôn ngữ cho trẻ 24-36 tháng

Nghiên cứu đã tiến hành khảo sát 76 phụ huynh của trẻ 24-36 tháng trên địa bàn Thành phố Hồ Chí Minh nhằm tìm hiểu nhận thức của phụ huynh về ĐSTT, vai trò của ĐSTT đối với trẻ 24-36 tháng; thực trạng mức độ thường xuyên đọc sách và cách đọc sách cùng trẻ 24-36 tháng của phụ huynh, tìm hiểu các khó khăn của phụ huynh khi đọc sách cùng trẻ. Kết quả như sau:

- *Nhận thức của phụ huynh về ĐSTT*: Nhiều phụ huynh đã nghe đến “ĐSTT” nhưng chưa hiểu đúng. Có 18,4% chưa từng nghe; 40,8% đã nghe nhưng không hiểu; 40,8% cho rằng mình hiểu. Trong nhóm 31 phụ huynh “tự đánh giá hiểu”, chỉ 3,9% trả lời đúng; còn lại hiểu sai hoặc chưa đầy đủ. Điều này cho thấy nhu cầu hướng dẫn rõ ràng, cụ thể về khái niệm và cách thực hiện.

- *Nhận thức về vai trò đối với trẻ 24-36 tháng*: Phụ huynh nhìn chung đánh giá cao lợi ích của ĐSTT. Tỷ lệ đồng ý nổi bật gồm: hình thành hứng thú/thói quen đọc (77,6%), tăng gần kết cha mẹ-trẻ (71,1%) và hỗ trợ phát triển ngôn ngữ (đặc biệt rèn việc sử dụng ngôn ngữ và phương tiện phi ngôn ngữ: 65,8%;

tăng tính chủ động/sáng tạo ngôn ngữ: 42,1%). Như vậy, nhận thức về lợi ích đã có nhưng chưa chuyển hóa thành thực hành thường xuyên và đúng cách.

- *Mức độ thường xuyên đọc sách cùng trẻ:* Tần suất đọc còn thấp. Chỉ 26,3% phụ huynh đọc sách thường xuyên; 60,5% không thường xuyên; 6,6% hiếm khi; 6,6% chưa từng đọc cùng con. Về nhịp đọc, chỉ 18,4% đọc hằng ngày; trong khi nhóm đọc ≤ 2 ngày/tuần hoặc ít hơn chiếm khoảng 51,3%. Điều này cho thấy cần nhấn mạnh việc đọc đều đặn (tối thiểu vài lần/tuần) để đạt hiệu quả phát triển ngôn ngữ.

- *Cách phụ huynh đọc sách cùng trẻ:* Một bộ phận phụ huynh vẫn đọc theo kiểu đọc chữ một chiều (19,7%), ít biểu cảm, ít đặt câu hỏi, ít mời trẻ tham gia nên cơ hội tương tác và thực hành ngôn ngữ của trẻ còn hạn chế. Ở chiều tích cực đã có phụ huynh áp dụng các thao tác tương tác như: cùng xem tranh (28,9%), cho trẻ gọi tên tranh (21,1%), cho trẻ nói về tranh (19,7%), cho trẻ làm động tác theo nội dung (11,8%), hỏi-trò chuyện về nội dung (11,8%). Tuy nhiên, nhóm thực hiện tốt chưa nhiều. Quan sát cũng cho thấy một số phụ huynh chưa điều chỉnh theo năng lực ngôn ngữ của trẻ: có trẻ còn ít lời nhưng người lớn nói dài, hỏi dồn; có trẻ nói được từ/cụm từ nhưng người lớn chưa “mẫu hóa” để giúp trẻ nói thành câu. Ngoài ra, rất ít phụ huynh kết hợp câu đố (5,3%) hoặc bài hát/bài thơ/trò chơi (2,6%), trong khi đây là cách tăng hứng thú phù hợp với lứa tuổi.

- *Khó khăn của phụ huynh khi đọc sách cùng trẻ:* Khó khăn phổ biến nhất là thiếu thời gian (69,7%). Tiếp theo là khả năng ngôn ngữ của trẻ còn hạn chế (65,8%), khó khuyến khích trẻ hợp tác (64,5%) và sách chưa hấp dẫn (55,3%). Ngoài ra, nhiều phụ huynh cho biết không biết đọc thể nào (47,4%), khó chọn sách phù hợp (46%), thiếu sách (43,4%).

Như vậy, phụ huynh đã nhìn thấy lợi ích nhưng còn thiếu hiểu biết đúng, thiếu kỹ thuật đọc phù hợp, và gặp rào cản về thời gian-học liệu-cách khuyến khích trẻ. Đây là căn cứ để đề xuất các biện pháp hướng dẫn phụ huynh ĐSTT cho trẻ 24-36 tháng.

2.3. Một số biện pháp hướng dẫn phụ huynh đọc sách tương tác nhằm phát triển ngôn ngữ cho trẻ 24-36 tháng

Từ kết quả điều tra thực trạng việc phụ huynh ĐSTT nhằm phát triển ngôn ngữ cho trẻ 24-36 tháng. Tác giả đã xây dựng 5 biện pháp để hướng dẫn phụ huynh ĐSTT nhằm phát triển ngôn ngữ cho trẻ 24-36 tháng. Sau khi xây dựng biện pháp, bằng phương pháp lấy ý kiến chuyên gia, tác giả đã trao đổi và xin ý kiến phản hồi từ giảng viên và giáo viên mầm non về các biện pháp hướng dẫn phụ huynh ĐSTT nhằm phát triển ngôn ngữ cho trẻ 24-36 tháng đã xây dựng. Sau đó, chúng tôi điều chỉnh lại một số chi tiết theo hướng hợp lý và khoa học hơn.

2.3.1. Hướng dẫn phụ huynh tự đánh giá khả năng ngôn ngữ của trẻ 24-36 tháng bằng phiếu thang đo ngôn ngữ

a. *Mục đích:* Hướng dẫn phụ huynh tự đánh giá khả năng ngôn ngữ của trẻ bằng phiếu thang đo ngôn ngữ. Từ đó, phụ huynh có cách ĐSTT phù hợp với đặc điểm ngôn ngữ của trẻ.

b. *Nội dung:* Dựa trên Chương trình giáo dục mầm non được Bộ GD&ĐT ban hành theo Thông tư số 28/2016/TT-BGDĐT đã sửa đổi bổ sung một số nội dung của Chương trình giáo dục mầm non kèm theo Thông tư 17/2009/TT-BGDĐT, nay là văn bản hợp nhất 01/VBHN-BGDĐT Thông tư ban hành Chương trình giáo dục mầm non, tác giả xây dựng phiếu đánh giá khả năng ngôn ngữ của trẻ 24-36 tháng tuổi để phụ huynh tự đánh giá đặc điểm ngôn ngữ của trẻ như sau:

STT	Khả năng ngôn ngữ của trẻ 24-36 tháng	Thường xuyên làm được (1 điểm)	Không thường xuyên làm được (0 điểm)
1	Nghe và thực hiện được nhiệm vụ gồm 2-3 hành động		
2	Nghe hiểu và trả lời các câu hỏi	Ai? Cái gì? Con gì?	
3		Làm gì	
4		Như thế nào	
5		Ở đâu	
6		Để làm gì	

7	Phát âm đúng và rõ các tiếng khác nhau Các âm sai:.....		
8	Đọc các đoạn thơ, bài thơ ngắn có câu 3-4 tiếng		
	Đọc vượt đuôi tiếng cuối		
9	Hát được 1 số bài hát		
10	Nói được từ chỉ tên gọi một số sự vật (hoa, quả, con vật...)		
11	Nói được các từ chỉ hành động quen thuộc		
12	Nói được đặc điểm của 1 số sự vật (màu sắc, hình dáng...)		
13	Nghe và trả lời 1 số câu đố		
14	Thể hiện nhu cầu, mong muốn và hiểu biết bằng ...	Từ	
15		Câu 2-4 tiếng	
16		Câu 5-7 tiếng	
17	Biết đặt câu hỏi về các vấn đề trẻ quan tâm		
18	Nói lại nội dung đoạn truyện được nghe nhiều lần, có gợi ý		
19	Nói to, đủ nghe		
20	Sử dụng giọng nói biểu cảm và các phương tiện phi ngôn ngữ (cử chỉ, nét mặt...) khi nói		
21	Sử dụng các từ thể hiện sự lễ phép khi nói với người lớn		
Tổng			

c. *Cách thức thực hiện:* Phụ huynh sử dụng phiếu thang đo để quan sát trẻ trong các tình huống sinh hoạt hằng ngày (ăn, chơi, tắm, đi dạo, trước khi ngủ...) và khi đọc sách. Mỗi tiêu chí được đánh dấu theo mức "thường xuyên làm được" (1 điểm) hoặc "không thường xuyên làm được" (0 điểm), ưu tiên ghi nhận hành vi thực tế thay vì dựa trên ấn tượng. Nên thực hiện đánh giá trong 3-5 ngày liên tiếp để tránh sai lệch do tâm trạng của trẻ. Sau khi cộng điểm và xác định các nhóm kỹ năng nổi trội/chưa vững (nghe hiểu, phát âm, vốn từ, nói câu, phương tiện phi ngôn ngữ...), phụ huynh lựa chọn cách ĐSTT phù hợp: mức câu hỏi, độ dài câu mẫu, số lần lặp lại, mức gợi ý và mục tiêu ngôn ngữ ưu tiên cho từng giai đoạn.

d. *Điều kiện thực hiện:* Để đánh giá có độ tin cậy và hỗ trợ được ĐSTT cần bảo đảm một số điều kiện tối thiểu: - Phụ huynh được hướng dẫn ngắn về cách dùng phiếu và cách hiểu "thường xuyên/không thường xuyên"; - Có thời lượng quan sát ổn định (mỗi ngày 10-15 phút, lặp lại nhiều lần trong tuần); - Môi trường tương đối yên tĩnh, trẻ thoải mái, không bị ép trả lời; - Chuẩn bị sẵn 1-2 cuốn sách phù hợp lứa tuổi và một số tình huống giao tiếp tự nhiên để đối chiếu; - Khi cần, giáo viên mầm non/nhân viên chuyên môn hỗ trợ giải thích tiêu chí, thống nhất cách chấm và gợi ý điều chỉnh hoạt động đọc theo kết quả đánh giá.

2.3.2. *Thiết kế tài liệu phát tay (tờ rơi) về đọc sách tương tác nhằm phát triển ngôn ngữ cho trẻ 24-36 tháng dành cho phụ huynh*

a. *Mục đích:* Nhằm tạo sự quan tâm và là tài liệu hướng dẫn phụ huynh cách ĐSTT nhằm phát triển ngôn ngữ cho trẻ 24-36 tháng.

b. *Nội dung:* Tờ rơi được thiết kế ngắn gọn, trực quan, trình bày theo cấu trúc "khái niệm - lợi ích - 3 bước See-Show-Say (nhìn - thể hiện - nói) - ví dụ minh họa". Mỗi bước kèm 3-5 gợi ý thao tác cụ thể (gợi hỏi, làm mẫu, mở rộng câu, lặp lại) và một số câu hỏi mẫu phù hợp lứa tuổi. Tờ rơi được phát cho phụ huynh khi đón-trả trẻ hoặc trong buổi họp/trao đổi đầu năm; giáo viên giới thiệu nhanh cách sử dụng (2-3 phút), nhấn mạnh phụ huynh chọn 1-2 kỹ thuật dễ làm để thực hành ngay tại nhà, sau đó phản hồi lại trong nhóm lớp/phiếu theo dõi.

c. *Cách thức thực hiện:* Dựa trên những cơ sở lí luận, tác giả thiết kế một tờ tài liệu ngắn gọn hướng dẫn phụ huynh cách ĐSTT nhằm phát triển ngôn ngữ cho trẻ 24-36 tháng gồm: giới thiệu về ĐSTT, các bước ĐSTT và các lưu ý khi ĐSTT nhằm phát triển ngôn ngữ cho trẻ 24-36 tháng. Sau đó, phụ huynh nhận tài liệu và được giải đáp thắc mắc để có thể thực hành ĐSTT với trẻ tại nhà.

d. *Điều kiện thực hiện:* Cần bảo đảm tờ rơi dễ tiếp cận và dễ dùng: nội dung một trang A4, chữ to, nhiều hình minh họa, ngôn ngữ đơn giản; phát kèm QR. Tài liệu thống nhất quy ước hướng dẫn để tránh phụ huynh áp dụng sai (ví dụ: đọc ngắn, hỏi vừa sức, không ép trẻ trả lời). Phụ huynh cần có 1-2

cuốn sách phù hợp 24-36 tháng và duy trì thời gian đọc ngắn, đều (10-15 phút/lần, vài lần/tuần) trong môi trường yên tĩnh, ít xao nhãng để trẻ thực sự phát huy hiệu quả.

2.3.3. Tổ chức tập huấn “Ngày hội hướng dẫn đọc sách tương tác cùng con” dành cho phụ huynh

a. *Mục đích:* Giúp phụ huynh hiểu đúng về ĐSTT, được thực hành các kỹ thuật đọc nhằm phát triển ngôn ngữ cho trẻ 24-36 tháng, đồng thời có cơ hội trao đổi kinh nghiệm và được giải đáp các khó khăn thường gặp (thiếu thời gian, trẻ ít hợp tác, không biết hỏi-mở rộng lời nói, chọn sách phù hợp), từ đó nâng cao khả năng áp dụng tại gia đình.

b. *Nội dung:* Buổi tập huấn tập trung vào: khái niệm và lợi ích của ĐSTT; thời điểm và thời lượng đọc phù hợp với trẻ 24-36 tháng; quy trình đọc theo các bước/chiến lược tương tác; cách sử dụng phiếu thang đo để nhận diện mức ngôn ngữ hiện tại của trẻ; và các gợi ý xử lý tình huống thực tế khi đọc (trẻ mất tập trung, không trả lời, chỉ nói từ đơn, phát âm sai, phụ huynh nóng vội...).

c. *Cách thức thực hiện:* Tổ chức theo hình thức “ngày hội” gồm phần hướng dẫn ngắn (giới thiệu kỹ thuật), phần minh họa trực tiếp (giáo viên/khách mời đọc mẫu với trẻ) và phần thực hành theo nhóm nhỏ (phụ huynh đọc thử với con hoặc với sách mẫu). Mỗi phụ huynh được phát tài liệu tờ rơi/phiếu thang đo, được hướng dẫn chọn 1-2 mục tiêu ngôn ngữ phù hợp và nhận góp ý ngay sau khi thực hành; cuối buổi có phần hỏi-đáp và thống nhất kế hoạch áp dụng tại nhà (tần suất đọc, cách ghi nhận tiến bộ).

d. *Điều kiện thực hiện:* Cần có sự phối hợp của nhà trường/lớp để bố trí thời gian thuận tiện (cuối tuần/ngoài giờ), không gian đủ yên tĩnh và có góc đọc cho trẻ; chuẩn bị học liệu (sách phù hợp 24-36 tháng, thẻ câu hỏi gợi mở, phiếu thang đo, video minh họa). Người hướng dẫn cần nắm vững kỹ thuật đọc tương tác và đặc điểm phát triển ngôn ngữ lứa tuổi, đồng thời có kênh theo dõi sau tập huấn (nhóm lớp/phiếu phản hồi) để hỗ trợ phụ huynh duy trì thực hành.

2.3.4. Thiết kế video hướng dẫn và minh họa cụ thể cách đọc sách tương tác nhằm phát triển ngôn ngữ cho trẻ 24-36 tháng

a. *Mục đích:* Chia sẻ cách đọc và một số lưu ý khi ĐSTT để đạt được hiệu quả phát triển ngôn ngữ cho trẻ. Minh họa cách ĐSTT nhằm phát triển ngôn ngữ với một số sách cụ thể để phụ huynh học tập cách đọc cho phù hợp.

b. *Nội dung:* + Hướng dẫn phụ huynh cách ĐSTT theo ba bước See (Nhìn) - Show (Thể hiện) - Say (Nói) như trong tài liệu và buổi tập huấn ngày hội ĐSTT cùng con. Cách kích thích trẻ nói với ba bước đọc trên, cách tạo cơ hội để trẻ sử dụng ngôn ngữ khi ĐSTT; + Hướng dẫn phụ huynh cách đọc các nội dung sách mà không phụ thuộc quá nhiều vào câu chữ có trong sách. Phụ huynh có thể dựa trên nội dung sách đọc câu ngắn phù hợp với khả năng của trẻ 24-36 tháng. Phụ huynh cũng có thể tự nghĩ ra nội dung dựa trên các hình ảnh có trong sách; + Hướng dẫn phụ huynh cách kết hợp bài hát, bài thơ, câu đố, bài đồng dao, các trò chơi khi ĐSTT cùng trẻ nhằm thu hút hứng thú và có thêm các nội dung rèn luyện kỹ năng ngôn ngữ cho trẻ khi đọc sách; + Nhắc lại một vài lưu ý khi ĐSTT nhằm phát triển ngôn ngữ cho trẻ 24-36 tháng và minh họa cụ thể.

c. *Cách thức thực hiện:* Video được xây dựng theo cấu trúc ngắn gọn, dễ theo dõi (3-7 phút/clip), gồm: - Giới thiệu mục tiêu ngôn ngữ; - Minh họa đọc mẫu theo See-Show-Say (nhìn - thể hiện - nói) trên một cuốn sách cụ thể; - Hướng dẫn thao tác, lời nói cụ thể với từng quyển sách (cách đặt câu hỏi, cách mở rộng câu, cách làm mẫu khi trẻ chưa nói); - Tình huống thường gặp và cách xử lý (trẻ không hợp tác, mất tập trung, chỉ nói từ đơn...); - Phần chốt các lưu ý chính. Video được chia sẻ qua nhóm lớp/Zalo và mã QR; khuyến khích phụ huynh xem trước khi đọc và áp dụng ngay trong buổi đọc kế tiếp.

d. *Điều kiện thực hiện:* Cần lựa chọn sách phù hợp lứa tuổi 24-36 tháng (tranh rõ, câu ngắn, chủ đề gần gũi), có người hướng dẫn/đọc mẫu nắm vững kỹ thuật đọc tương tác và sử dụng ngôn ngữ đơn giản, đúng mức. Kỹ thuật quay tối thiểu gồm hình ảnh rõ (góc quay thấy sách và tương tác người lớn-trẻ), âm thanh sạch, phụ đề ngắn cho câu hỏi mẫu và câu mở rộng; dung lượng phù hợp để phụ huynh dễ xem trên điện thoại. Ngoài ra, còn có kênh phản hồi (nhóm lớp/phiếu góp ý) để phụ huynh đặt câu hỏi và nhận hỗ trợ khi áp dụng tại nhà.

2.3.5. Mời phụ huynh tham gia chia sẻ quá trình và kết quả đọc sách tương tác nhằm phát triển ngôn ngữ cho trẻ 24-36 tháng

a. **Mục đích:** Tạo môi trường khuyến khích phụ huynh duy trì thực hành ĐSTT, chia sẻ kinh nghiệm và ghi nhận tiến bộ ngôn ngữ của trẻ; đồng thời lan tỏa các cách làm hiệu quả trong cộng đồng phụ huynh của lớp/nhà trường.

b. **Nội dung:** Tổ chức hoạt động/chương trình “Lớn lên cùng sách”, trong đó phụ huynh gửi: - Video ngắn ghi lại một đoạn ĐSTT cùng con hoặc video chia sẻ kinh nghiệm; - Bài viết ngắn về cách đặt câu hỏi, cách mở rộng lời nói, cách chọn sách, cách xử lý khó khăn khi đọc, kèm hình ảnh minh họa nếu có. Các sản phẩm được đăng trong nhóm phụ huynh để cùng tham khảo và học hỏi.

c. **Cách thức thực hiện:** Nhà trường/lớp học phát động hội thi và giới thiệu về cuộc thi, nội dung, giải thưởng, thể lệ, đưa tiêu chí đơn giản để phụ huynh dễ tham gia (thời lượng video 1-3 phút; bài viết 150-300 từ). Giáo viên tổng hợp, phản hồi ngắn theo hướng khích lệ và gợi ý cải thiện (ví dụ: thêm câu mẫu, giảm câu hỏi dồn, tăng lượt lặp lại, thêm các hoạt động tương tác như trò chơi, câu đố, bài hát, sự kết hợp của hoạt động phi ngôn ngữ...). Cuối đợt, lựa chọn một số sản phẩm tiêu biểu để chia sẻ lại như “thư viện tình huống” của lớp.

d. **Điều kiện thực hiện:** Cần có kênh chia sẻ thống nhất (nhóm Zalo/Facebook của lớp), quy định rõ về quyền riêng tư (chỉ chia sẻ nội bộ, không đăng công khai khi chưa có đồng thuận) và lịch triển khai phù hợp để phụ huynh tham gia thuận tiện. Nên chuẩn bị bộ tiêu chí đánh giá nhẹ nhàng, công bằng (tính đúng kỹ thuật, tính phù hợp lứa tuổi, tính đều đặn thực hành) cùng phần thưởng mang tính động viên (bộ sách/góc đọc) để tăng động lực.

Các biện pháp cần triển khai linh hoạt và phối hợp theo chuỗi: tự đánh giá ngôn ngữ (biện pháp 1) làm căn cứ chọn cách đọc; tờ rơi và video (biện pháp 2, 4) giúp phụ huynh áp dụng nhanh; tập huấn (biện pháp 3) củng cố kỹ thuật; và hoạt động chia sẻ (biện pháp 5) duy trì thực hành, lan tỏa kinh nghiệm.

3. Kết luận

Kết quả nghiên cứu cho thấy nhiều phụ huynh còn chưa biết về ĐSTT, tuy nhiên, họ vẫn đánh giá cao lợi ích mà đọc sách mang lại cho trẻ 24-36 tháng, nhất là nhiều phụ huynh đã nhận ra vai trò phát triển ngôn ngữ cho trẻ 24-36 tháng thông qua ĐSTT. Vì nhiều lí do khách quan và chủ quan, nhiều phụ huynh vẫn chưa có cách đọc sách đúng để tương tác với trẻ 24-36 tháng nhằm phát triển ngôn ngữ. Một số ít tuy có cách đọc sách phù hợp và tương tác với trẻ nhưng lại chưa tạo được cơ hội để phát triển theo khả năng ngôn ngữ hiện tại của trẻ. Trên cơ sở nghiên cứu thực trạng, tác giả đã đưa ra 5 biện pháp hướng dẫn phụ huynh ĐSTT nhằm phát triển ngôn ngữ cho trẻ 24-36 tháng. Kết quả nghiên cứu cho thấy việc ĐSTT cùng trẻ 24-36 tháng giúp trẻ phát triển các kĩ năng ngôn ngữ. Khi phụ huynh đánh giá được khả năng ngôn ngữ của trẻ và có cách ĐSTT phù hợp thì ngôn ngữ của trẻ sẽ phát triển cả về phát âm, vốn từ lẫn ngữ pháp. Khi ĐSTT, trẻ được là chủ thể của hoạt động, trẻ tích sử dụng ngôn ngữ khi đọc sách, điều này phù hợp với môi trường giáo dục hiện nay đó là lấy trẻ làm trung tâm.

Tài liệu tham khảo

- [1] Bộ Giáo dục và Đào tạo (2015). *Mô đun MN1-A: Xây dựng trường mầm non lấy trẻ làm trung tâm - Giáo dục phát triển ngôn ngữ (Dành cho giáo viên) (Tài liệu phát tay)*. Dự án “Tăng cường khả năng sẵn sàng đi học cho trẻ mầm non”.
- [2] Đinh Hồng Thái (2017). *Phát triển ngôn ngữ tuổi mầm non*. NXB Đại học Sư phạm, Hà Nội.
- [3] High, P. C. (2014). *Literacy Promotion: An Essential Component of Primary Care Pediatric Practice*. *Pediatrics*, 134(2), 404-409. <https://doi.org/10.1542/peds.2014-1384>.
- [4] Mol, S. E., Bus, A. G., & De Jong, M. T. (2009). *Interactive book reading in early education: A tool to stimulate print knowledge as well as oral language*. *Review of Educational Research*, 79, 979-1007. <https://doi.org/10.3102/0034654309332561>.
- [5] Morgan, P. L., & Meier, C. R. (2008). *Dialogic reading's potential to improve children's emergent literacy skills and behavior*. *Preventing School Failure: Alternative Education for Children and Youth*, 52(4), 11-16. <https://doi.org/10.3200/PSFL.52.4.11-16>.
- [6] Nguyễn Thị Phương Nga (2012). *Phương pháp phát triển ngôn ngữ cho trẻ mầm non*. NXB Đại học Sư phạm Thành phố Hồ Chí Minh.
- [7] Sparling, J., & Ramey, C. T., & Tayler, C. (2015). *Conversational Reading Children are active in conversational reading*. The University of Melbourne.
- [8] Trần Nguyễn Nguyễn Hàn (2017). *Giáo dục ngôn ngữ cho trẻ mầm non*. NXB Văn hóa - Văn nghệ, Thành phố Hồ Chí Minh.
- [9] Whitehurst, G. J. (2005). *Read together, talk together: A dialogic reading program for young children*. Pearson. <https://books.google.com/books?id=5KTGYgEACAA>.